

Den samtida diskursen om hjärnans betydelse i utbildning – analys av artikel i en lärarfacklig tidning

Magnus Levinsson & Anita Norlund

Filosofen Ian Hacking (2004) har med en kritisk hållning utsett det första århundradet av 2000-talet till 'hjärnans århundrade'. Med detta tycks följa en stärkt diskurs om hjärnans betydelse inte bara i allmänhet utan också i utbildning. Parallellt med denna löper diskursen om elevers försämrade kunskaper. Givet detta är syftet med vår presentation att bidra med en kritisk förståelse för, och analys av, hur elevers bristande lärande konstrueras som ett neurobiologiskt fenomen och vilka åtgärder som föreslås utifrån detta.

Som utgångspunkt för vår analys har vi en strategiskt vald artikel ur *Lärarnas tidning*. I artikeln görs det en stor poäng av att lärare behöver mer kunskap om tonårshjärnan för att kunna anpassa undervisningen efter just dessa elevers specifika behov och på så vis förbättra villkoren för deras lärande. För analysen har vi vänt oss till diskursanalytikern Norman Fairclough (2003) och följt en av flera av dennes övergripande analysnycklar. Denna hjälper oss att exempelvis visa i vilka nätverk av sociala praktiker som det aktuella fenomenet är placerat och uppstår. Vårt angreppssätt inkluderar en transitivitetanalys byggd på systemisk-funktionell lingvistik (SFL). Med ett särskilt fokus på *den ideationella metafunktionen* undersöks hur erfarenheter framställs, vilka aktörer och aktiviteter som är inblandade och vilka omständigheterna är kring dessa aktiviteter.

Genom detta angreppssätt är vår ambition att förstå hur problemet med elevers bristande lärande är rotat i hur vårt sociala liv är ordnat, det vill säga vad som avgör att man idag letar förklaringar till ett framställt problem i neurologiska företeelser snarare än i didaktiska eller ideologiska. Den status som hjärnforskning har i förhållande till pedagogisk forskning tycks innebära en maktförskjutning som medför att forskare inom pedagogik och didaktik marginaliseras i den aktuella debatten om skolan. Nya fynd inom hjärnforskningen lyfts fram av olika intressenter som lösningen på elevernas sjunkande kunskapsresultat, dock utan att relatera dessa fynd till mer grundläggande pedagogiska och didaktiska frågor. I vår presentation drar vi slutsatser kring vad resultatet innebär för lärare, elever och undervisning och vad som skulle behövas för att åstadkomma eventuella förändringar.

Fairclough, Norman. (2003). *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London & New York: Routledge

Hacking, I. (2004, 24 juni): *Minding the Brain*. The New York Review of Books.

